

Teorie vyprávění

Vybrané pojmy naratologie

Naratologie – nauka o vyprávění (o textu, který je vyprávěním)
(Todorov, 1969)

Tradice zkoumání vyprávění:

Claude Lévi-Strauss, Roland Barthes, Lubomír Doležel,
Vladimir Jakovljevič Propp, Franz Stanzel aj.

Próza => vyprávění = médium => struktura (vyprávění filmové,
obrazové, taneční apod.)

FABULE

AKCE 1

REAKCE 1
AKCE 2

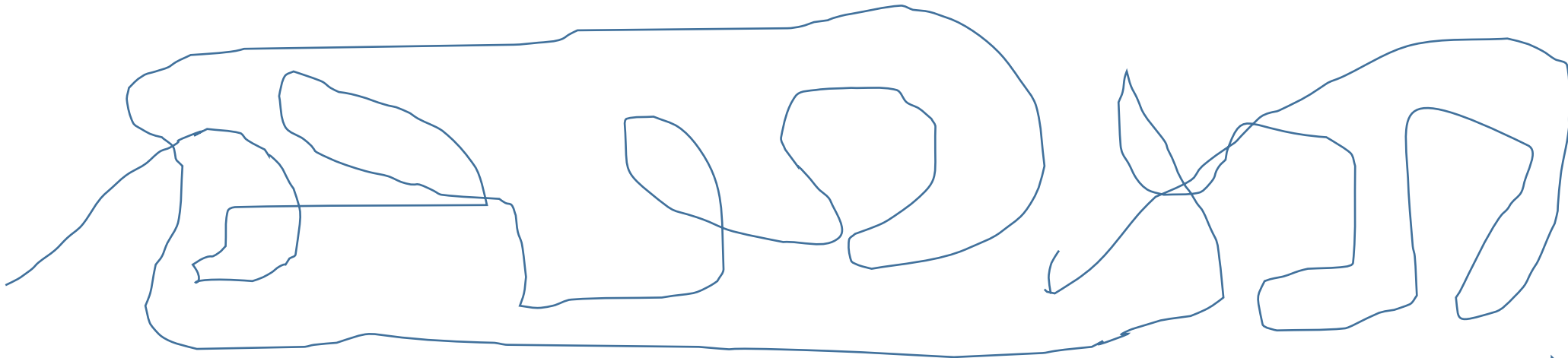
REAKCE 2
AKCE 3

POČÁTEK

KONEC

SYŽET

VYPRÁVĚCÍ SITUACE

1) KDO VYPRÁVÍ (MODUS)?

2) OSOBA VYPRÁVĚČE A JEJÍ IDENTITA

3) PERSPEKTIVA

Jestli to teda chcete vážně poslouchat, tak byste asi ze všeho nejdřív chtěli vědět, kde jsem se narodil a jaký jsem měl dětství a co dělali moje rodiče, než mě měli, a podobný kecy á la David Copperfield, ale jestli chcete co vědět, mně se do toho nechce. Předně mě to otravuje a za druhý by z toho moje rodiče trefil šlak – každýho minimálně dvakrát za sebou – kdybych vám o nich vykládal nějaký důvěrnosti. Na tyhle věci jsou hrozně hákliví – zvláště táta. Jinak sou docela prima – to neříkám – ale hákliví jsou pekelně. A vůbec, přece vám nebudu vykládat celou svou autobiografii nebo něco. Chtěl bych vám jenom vypravovat o těch šílenostech, co se mi přihodily loni kolem Vánoc, zrovna než jsem se složil a musel jet sem a dát si pohov.

J. D. Salinger: *Kdo chytá v žitě*

ZÁKLADNÍ NARATIVNÍ FORMY (Robert Petsch)

ZPRÁVA

POPIS

OBRAZ

SCÉNA

ROZHOVOR (nenarativní f.)

MIMÉSIS x DIEGÉSIS

NAPODOBENÍ, ZOBRAZENÍ

Pouze jako dialog (Stanzel)

Obcházení modu vypravěče

VYPRÁVĚNÍ VE VLASTNÍM SMYSLU

POLOPŘÍMÁ ŘEČ

NARATIVNÍ FUNKCE DIALOGU

SCHEMATIZACE VYPRÁVĚCÍHO AKTU

ŠABLONA

- Opakování určitého prvku vyprávění

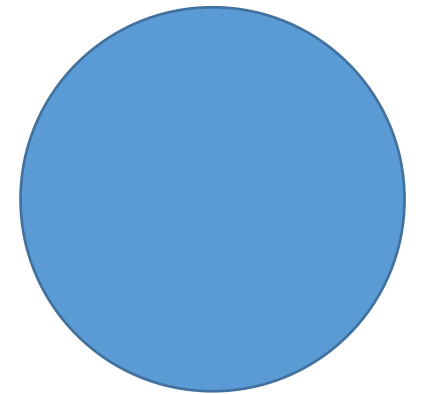
NE NUTNĚ (!!!) znak autorského vyčerpání = přítomno i u čtenáře.

Ať již je příběh vyprávěn v 1. nebo 3. osobě...

**VYPRAVĚČ NIKDY
NEMŮŽE BÝT
IDENTIFIKOVÁN S
AUTOREM DÍLA**

Wolfgang Kayser

TYPOLOGICKÝ KRUH

Gerard Genette

(NE)DIEGETICKÝ VYPRAVĚČ

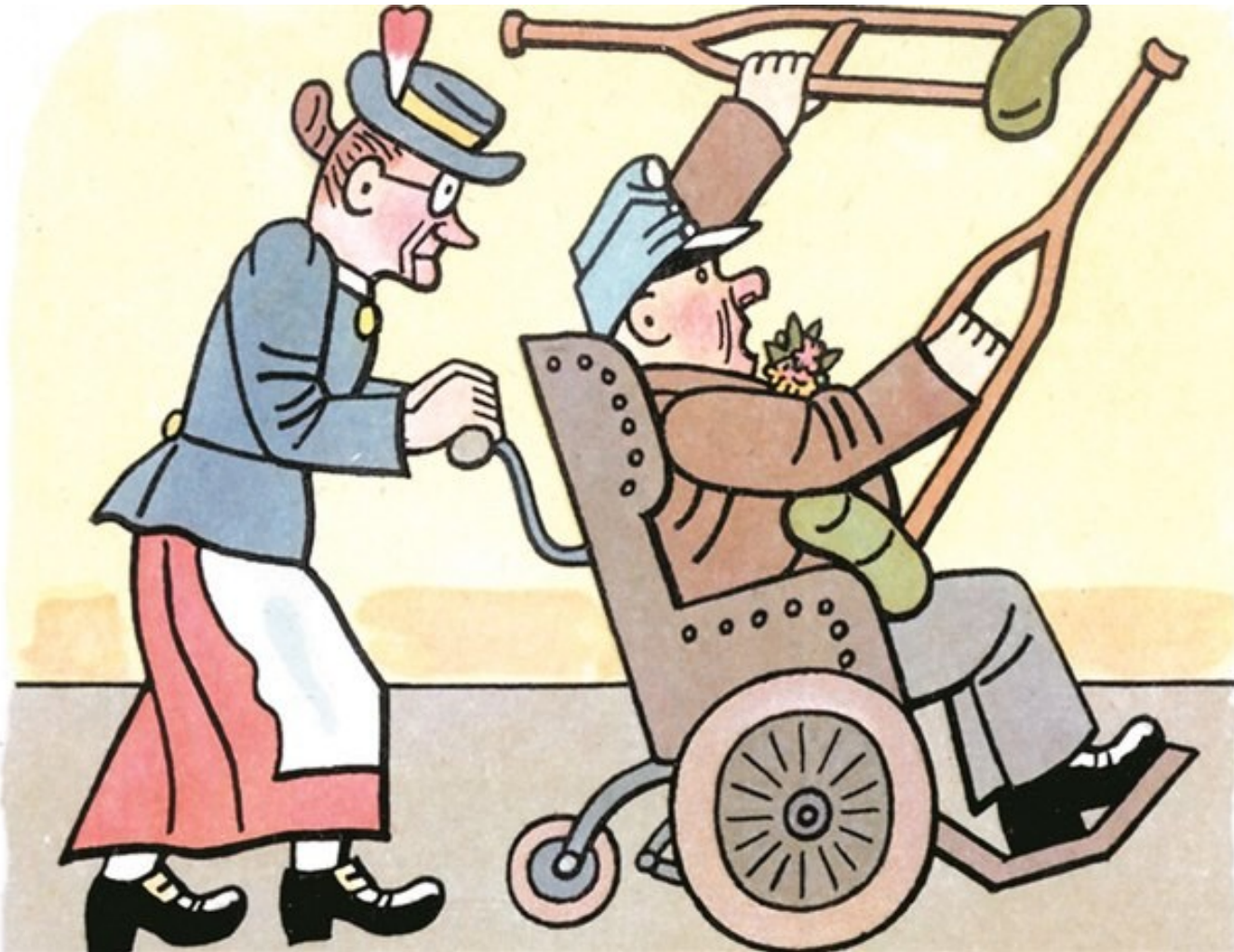
DIEGETICKÉ VESMÍRY

INTRADIEGETICKÝ VYPRAVĚČ – METADIEGETICKÝ VYPRAVĚČ – EXTRADIEGETICKÝ VYPRAVĚČ

FOKALIZACE

NULOVÁ FOKALIZACE – VNITŘNÍ FOKALIZACE – VNĚJŠÍ FOKALIZACE

LITERÁRNÍ POSTAVA

Co se zkoumá/zkoumalo?

- Vztah děje a postavy
- Typologie postavy
- Psychologie postavy
- Jednání postavy
- Život postav

LITERATURA

BITI, Vladimir. *Pojmovnik suvremene književne i kulturne teorije*. Zagreb 2000.

ECO, Umberto. *Šest procházek literárními lesy*. Olomouc 1997.

FOŘT, Bohumil. *Literární postava : vývoj a aspekty naratologických zkoumání*. Praha 2008.

STANZEL, Franz. *Teorie vyprávění*. Praha 1988.

TODOROV, Tzvetan. *Teorie prózy*. Praha 2000.